

Motion 1 till DIS årsmöte 2025

Motion från Lars-Åke Stenemo angående utredning av DIS organisation

Mycket har förändrats sedan DIS bildades. Det är naturligt att styrelser och ledande funktionärer i initialskedet är nära knutna till grundarna. Men när en verksamhet utvecklas kommer snart behovet av en breddad kompetens.

Inom släktforskning har nya aktörer etablerats som erbjuder delvis nya lösningar och en stor mängd sidotjänster. DIS långsiktiga överlevnad kommer att bero på hur DIS kommer att förhålla sig till dessa aktörer. En utgångspunkt kan vara att det ligger alla i branschen förekommande kommersiella företagsintressen att det existerar en levande, bred och folklig släktforskarrörelse som skapar ett kundunderlag för de kommersiella företagens produkter och tjänster. För att DIS på bästa sätt ska kunna navigera inom dagens förutsättningar krävs en total översyn av DIS organisation.

Styrelsens roll och sammansättning

DIS ser idag ut att vara en mycket spretig organisation med självständiga regioner och relativt självständiga styrgrupper för de olika produkterna DIS erbjuder. Föreningen har under många år i följd tappat medlemmar. För att komma till rätta med detta krävs en styrelse med en aktiv styrande roll och som tydligt förhåller sig till omvärldens förändringar.

Att DIS är en ideell förening bör inte hindra att lärdomar hämtas från andra organisationer och från företagsvärlden. Utgångspunkten för en organisationsutredning inom DIS skulle därför kunna vara att med externa ögon systematiskt analysera DIS hela organisation och föreslå konkreta förslag till beslut i DIS och dess regionföreningar.

Regionernas roll och verksamhet

Tekniken med digitala möten och det enkla sättet att kunna lägga ut korta instruktionsfilmer på internet har helt förändrat förutsättningarna för utbildning och information. Men eftersom DIS medlemmar bedriver släktforskning som hobby finns en viktig social funktion som gör fysiska möten väsentliga. Detta gäller inte minst för alla funktionärer som finns inom DIS. Fysiska möten i viss omfattning krävs för att hålla intresset vid liv. Det gäller utvecklare, utbildare, faddrar, olika styrelseledamöter, redaktörer, skribenter och många andra som på olika sätt medverkar.

Detta innebär inte att den nuvarande strukturen för regionerna måste bestå oförändrat. Det bör övervägas om en total fusion mellan DIS och dess regionala föreningar bör bli följden eller om andra samverkansformer skall etableras, tillfälligt eller på sikt. Observera att en fusion inte behöver innebära att en regional styrelse/arbetsgrupp försvinner, då en lokal förankring krävs för att kunna anpassa lokal och regional verksamhet till vitt skilda förutsättningar.

Det skulle öka värdet på medlemskap i DIS om allt digitalt material som regionerna framställer blir tillgängligt för alla i DIS. På samma sätt borde alla medlemmar kunna delta i alla digitala- och hybridmöten som vänder sig till dem.

Efter en omorganisation ankommer det på en ny styrelse och dess organisation att prioritera olika verksamhetsområden, fastställa arbetssätt och arbetsfördelning, men ett par områden som idag är centrala för regionerna bör behandlas av en organisationsutredning. Det gäller utbildning, ekonomi och medlemstidning.

Regionernas utbildningar avser huvudsakligen grundutbildning och ibland djupare detaljutbildning i Disgen och i övriga DIS-produkter. Denna verksamhet torde i framtiden i stor utsträckning bli ersatt av digitala möten och inspelade undervisningsfilmer med möjlighet för deltagarna att kunna välja det var och en efterfrågar. För många, såväl helt nya som de som sedan länge släktforskat kan en delvis ny inriktning på aktivitet, inspirationsträffar, där annorlunda sätt, möjligheter och nyheter presenteras utan att man i detalj visar hur man registrerar eller ställer in programmet – en förskjutning från själva programmet Disgen mot innehållet som skall behandlas och presenteras.

Denna förändring bör beaktas i organisationsutredningen. Och utredningen bör behandla hur olika aktiviteter skall finansieras.

Ekonomi är en central fråga. DIS måste troligen finna nya intäktskällor som komplement till medlemsavgift och försäljning av nuvarande DIS-produkter. Hur skall regional verksamhet och olika arbetsgrupper finansieras – genom ramanslag, projektbidrag och olika deltagaravgifter. Det bör också förhindras att olika aktörer inom DIS konkurrerar med varandra gällande prissättning.

Medlemstidningarna, såväl Diskulogen som de regionala, är viktiga för medlemmarna. De ger tips och kan skapa inspiration till att behandla sin släktforskning ur ett nytt perspektiv. Tidningarna är också väsentliga för funktionärerna och en viktig uppgift för att skapa gemenskap och sammanhållning bland dessa. En framtida styrelse kan komma till en annan slutsats, men den föreslagna utredningen bör ha som förutsättning att såväl Diskulogen som regionala tidskrifter i någon form skall fortsätta att framställas, i tryck eller digitalt.

Men det är inte alltid lätt att finna redaktör för en tidning. Det är dock en meningsfull och betydelsefull uppgift för dessa när man finner rätt person. En tidskrift och dess distribution utgör en stor del av regionernas utgifter. Detta gör att frågan bör belysas när en organisationsutredning genomförs. Man bör behandla om flera regioner permanent eller tillfälligt kan samverka om en tidskrift.

Utredningen sammansättning

Utredningen bör ledas av person som står helt fri från styrelsen eller regions ledning. Det kan mycket väl finnas medlem i DIS som är intresserad av uppdraget. Denne utredare bör eventuellt få hjälp av någon/några personer enligt utredarens önskemål. Det bör förutsättas att dessa ha erfarenhet av organisationsstyrning. Någon/några från DIS styrelse, representant från varje region, representanter för olika funktionärsgrupper (faddrar, utbildare, redaktörer, utvecklare etc) bör utgöra en expertgrupp som utredningen kan konsultera.

Utredningen bör vara klar innan DIS har funktionärsträff i september 2025 och där bli föremål för granskning. Regionerna bör därefter få förslaget på remiss. Styrelsen bör sedan inför årsmötet 2026 framlägga ett slutligt förslag till beslut, inklusive stadgeändringar (som måste antas i föreskriven ordning). Föreligger koncensus borde förslaget kunna tillämpas redan från årsmötet 2026 (till den del som inget står i strid med gällande stadgar).

Med stöd av ovanstående föreslår vi att DIS årsmöte 2025 beslutar

- Att uppdra åt styrelsen att skyndsamt tillsätta en organisationsutredning i enlighet med ovanstående. Ett betänkande skall presenteras i ett inledningsskede av funktionärsträffen 2025.

PS. Denna motion har behandlats av styrelserna för DIS-Mitt, DIS-Bergslagen och DIS-Småland, varvid samtliga ledamöter ställt sig bakom. DIS stadga tillåter endast enskilda medlemmar att lämna motion och då det uppstått diskussion om formkrav för underskrifter, lämnas denna motion som enskild av undertecknad.

2025-01-09

Lars-Åke Stenemo

Medlem nr 13230

Styrelsens yttrande

Bakgrund

Motionen har lämnats av Lars-Åke Stenemo, medlem i Föreningen Dis och därtill suppleant i Dis-Smålands styrelse. Ursprungligen lämnades motionen in undertecknad av de tre regionföreningarna Dis-Småland, Dis-Bergslagen och Dis-Mitt. Detta avvisades av formella skäl: regionföreningarna är inte medlemmar i Föreningen Dis och kan därmed inte lämna motioner. I svaret här nedan utgår styrelsen ändå från att motionen är från de nämnda regionföreningarna snarare än från just Lars-Åke Stenemo personligen. Det nämns ju också i motionen att den behandlats och godkänts i dessa tre regionföreningars styrelser.

Motionen

Motionärerna efterlyser en organisationsutredning som ska arbeta snabbt. Resultaten ska efter diskussion bland funktionärer och regionföreningar beslutas redan på nästa årsmöte (2026) förutsatt att inblandade parter når en samsyn. Motionärerna anser att det grundläggande problemet är att "Föreningen har under många år i följd tappat medlemmar. För att komma till rätta med detta krävs en styrelse med en aktiv styrande roll och som tydligt förhåller sig till omvärldens förändringar".

Problemformuleringen

Styrelsen anser att motionen har en mycket otillräcklig problemformulering.

- Det sägs till exempel att det "krävs en total översyn av DIS organisation" och att "DIS ser idag ut att vara en mycket spretig organisation [...]" men detta motiveras inte närmare.
- Det sägs vidare att det ska övervägas "... om en total fusion mellan DIS och dess regionala föreningar bör bli följden ..." men det framgår inte varför en sådan åtgärd borde övervägas.
- I motionen föreslås att "[...] allt digitalt material som regionerna framställer blir tillgängligt för alla i DIS." Det är inte alls omöjligt att det är en bra idé, men vi kan konstatera att varje regionförening är en egen juridisk person som själv bestämmer förutsättningarna för att delta i den föreningens aktiviteter. Det är som bekant så att det är olika bestämmelser i olika regionföreningar.
- Den föreslagna organisationsutredningen ska beakta den utbildningsverksamhet som görs inom organisationen, och som exempel nämns då "inspirationsträffar" som en nyhet, men sådana har ju arrangeras av flera regionföreningar sedan lång tid, jfr nyhetsbrevet strax före nyår då en liknande aktivitet i DIS-Öst nämndes.
- Ekonomin ska utredas - men vad som ska utredas är mycket diffust.
- Det föreslås samarbete om medlemstidningar; idén har flera gånger prövats i styrelsen med bristande intresse från regionföreningarna.

Existerande kanaler

Styrelsen finner det mycket anmärkningsvärt att motionären och de regionföreningar som står bakom motionen inte använder den viktiga kanal som står regionföreningarna till buds; nämligen att regionföreningarnas ordförande är adjungerade till DIS styrelsemöten och då fritt kan ventilera samarbetsfrågor av den sort som motionärerna talar om.

Det finns fler kanaler - exempelvis har det under året arbetats mycket med samarbetsavtalet mellan Föreningen DIS och regionföreningarna; det slutfördes under 2024 och samtliga regionföreningar har godkänt det. Under de diskussionerna borde det ha funnits mycket utrymme för de frågor motionären lyfter.

Styrelsens uppfattning

Styrelsen anser att idén att ta in en utomstående person för att få perspektiv på tillvaron är bra. Däremot kan arbetet troligen inte ske så snabbt som önskas i motionen, eftersom vi inte ens har en gemensam problemformulering att utgå från. Att använda den årliga funktionärsträffen för diskussion är en utmärkt idé, men styrelsen ser gärna att diskussionen också breddas till alla medlemmar genom exempelvis artiklar i Diskulogen, webbmöten, något sätt att fånga upp medlemmarnas åsikter osv.

Styrelsen vill återigen uppmana regionföreningarna att vara aktiva och närvarande på Dis styrelsemöten snarare än att gå omvägar.

Styrelsen föreslår årsmötet:

- att motionen avslås.
- att Föreningen DIS tillsammans med regionföreningarna - via de existerande kanalerna - snarast arbetar gemensamt mot en tydligare problemformulering. DIS styrelse ska samtidigt leta rätt på en eller flera personer som kan ge ett externt perspektiv på nuvarande organisation och verksamhet.